

Reacties:
f.schmidt@wxs.nl

Jaargang 2, nr. 4

Histo-visie

Vrijmetselaars in Hasselt

In dit nummer:

Vrijmetselaars in Hasselt	1
Een scheiding uit 1678	2

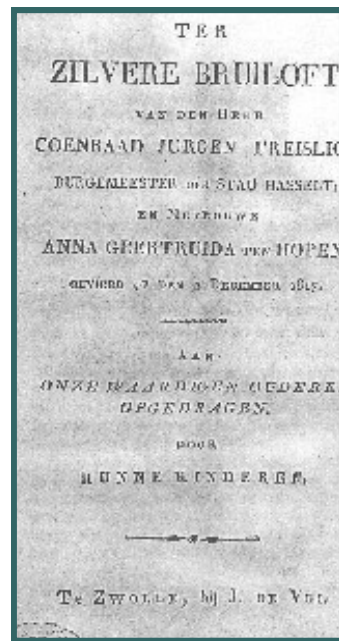
De eerste helft van de negentiende eeuw kan in Hasselt als een bloeitijd worden gezien. Zeker als we deze periode afzetten tegen de daaraan voorafgaande achttiende eeuw.

De aanleg van de Dedemsvaart en de daarmee verbonden bedrijvigheid is daar voor het grootste deel debet aan geweest. Niet alleen de bevolking nam toe, maar ook de welvaart.

Aan die positieve ontwikkeling kan men de naam Mr. Zacharias Tijn koppelen. Hij was het die samen met Mr. Willem Jan Baron Van Dedem tot den Berg in de *nacht van Hasselt* koning Lodewijk Napoleon wist over te halen om de aanleg van het kanaal vanuit Hasselt te starten. In juli 1809 kon dan ook de eerste spade de grond in .

Wie was deze Zacharias Tijn? Hij was in 1771 als zoon van Martinus Tijn en Catrina van Epe geboren. In 1794 trouwde hij met

Anna Cornelia Maria de Raadt. De eerste jaren van hun huwelijk bracht het echtpaar in Zuidhorn [Gr] door. Zacharias was

daar doctor en praeceptor van de Latijnse school. In 1799 komen we het echtpaar in Hasselt tegen. In dat jaar werd namelijk een testament opgesteld. Nog geen drie maanden later overleed Anna. Het huwelijk was kinderloos gebleven.

Twee jaar later

hertrouwde Zacharias met Asselina Bruinink. Uit dit huwelijk werden drie kinderen geboren.

In 1818 komen we hem tegen op de ledenlijst van de Zwolse loge "Fides Mutua". Hij was toen al verschillende jaren lid. In de periode 1810-1817 vervulde hij zelfs het voorzitterschap. Markant is dat Zacharias in deze periode stadssecretaris van Hasselt is [later werd hij vrederechter te Hasselt]. Zijn politieke "meerdere" is dan Coenraad Jurgen van Freislich, burgemeester van Hasselt. Ook deze daadkrachtige burgemeester is in die periode lid van "Fides Mutua".

Vrijmetselaars in Hasselt hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de groei en welvaart van de Hasselt in de eerste helft van de negentiende eeuw.

Woning van Coenraad

Over deze Coenraad Jurgen van Freislich is in Hasselt Historiaal het nodige geschreven. Hij was in 1772 te Amsterdam geboren. In november 1792 huwde hij Anna Geertrui ten Hopen. Zij was een jaar ouder dan haar echtgenoot. Coenraad was in Hasselt tot zijn overlijden in 1838 notaris en burgemeester. Zijn in 1796 geboren zoon Gerrit volgde hem in 1838 in beide functies op. Coenraad vierde samen met zijn vrouw en kinderen in 1817 zijn zilveren bruiloft. De daar

gehouden feestredes en de gezongen liederen zijn later in druk verschenen.

Woning van Gerrit Freislich

In het *OHC* is een exemplaar bewaard gebleven.

Zacharias Tijn en Coenraad Freislich hebben beiden veel voor

de ontwikkeling van Hasselt betekend. Hun maçonnieke achtergrond is daarbij niet toevallig geweest. Ze zijn erdoor gevormd of zijn door hun levenshouding ervoor gemotiveerd geraakt. Mogelijk is beide het geval geweest. In ieder geval voelden ze zich gedreven en waren ze beiden bezig om zichzelf en de maatschappij te vormen. Dat ging niet vanzelf. Daar moest daadkracht voor komen kijken. En aan daadkracht heeft het hen niet ontbroken.

Een echtscheiding uit de zeventiende eeuw

Scheiden is nu gewoon, maar voorheen buitengewoon ongewoon

Van echtscheiden wordt tegenwoordig niet meer opgekeken. Dat was vroeger wel anders. Alleen door de dood van de partner kon een huwelijk ontbonden worden. Ook overspel kon een reden zijn, maar verdere mogelijkheden waren er niet.

Het is daarom des te opmerkelijker dat in de zeventiende eeuw om een andere reden dan de hiervoor genoemde motieven een scheiding werd uitgesproken. Geen scheiding tussen tafel en bed, zoals toen veelal het geval was, maar een scheiding waarbij de klager werd toegestaan

om een nieuw huwelijk te sluiten.

In 1678 verscheen Hendrik Jansen de Jonge voor het gerecht. Hij was als weduwnaar hertrouwd met Jans van Tibberinge. Zij lustte nogal graag een glaasje. Op zekere dag was haar drinken nogal uit de hand gelopen. In het huis van Gerrit Struik was ze dronken geworden. De situatie tussen beiden was daardoor nogal gespannen. In 1674 was Jans met onbekende bestemming vertrokken. Hendrik alleen achterlatend. Nadien verklaarde zij, dat zij hem had verlaten omdat hij

haar kwaad bejegend had. Vier jaar later vroeg Hendrik een scheiding aan op grond van het feit dat zijn vrouw van hem was weggegaan. Hij gaf daarbij te kennen dat hij volledig vrij wilde zijn. Zo vrij dat hij zelfs kon hertrouwen. Daarbij werd een voorbeeld uit Amsterdam aangehaald. Hier was in 1650 om soortgelijke redenen een scheiding uitgesproken, waarbij de klager het recht van hertrouwen kreeg. Ook in Hasselt werd op gelijke wijze vonnis gewezen. Hendriks huwelijk werd ontbonden verklaard en het werd hem toegestaan om te hertrouwen.